

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI			
2026-2027 EĞİTİM ÖĞRETİM YILI 5. SINIF AFET BİLİNCİ DERSİ			
1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAVI (ÖRNEK SENARYO - CEVAP ANAHTARLI ÇALIŞMA FORMU)			
Öğrencinin Adı Soyadı:		Aldığı Puan:	/ 100
Sınıfı / Şubesi - No:	5 / No:	Sınav Süresi:	40 Dakika (1 Ders Saati)

Öğretmen ve Öğrenci Notu: Bu sınav kâğıdı, MEB Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği gereğince hazırlanan açık uçlu soru senaryolarını ve altlarında yer alan resmi cevap/değerlendirme baremlerini içermektedir.

KAZANIM 5.1.1 1. Soru: Temel Kavramları Ayırt Etme

15 Puan

"Tehlike" ve "Risk" kavramlarını kısaca açıklayarak, bu iki kavram arasındaki farkı günlük hayattan birer örnekle yazınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- **Tehlike:** Can ve mal kayıplarına yol açma, sosyoekonomik düzene zarar verme potansiyeli olan doğa veya insan kaynaklı durumlardır. (Örnek: Çok şiddetli yağmur yağması).
- **Risk:** Belirli koşullarda tehlikenin can-mal kaybına ve çevresel zarara dönüşme olasılığıdır. (Örnek: Şiddetli fırtınada veya aşırı karlı havada araçla trafiğe çıkmak).

Baremi: Tehlike tanımı ve örneği 7.5 p; Risk tanımı ve örneği 7.5 p.

KAZANIM 5.1.2 2. Soru: Afet Türlerini Sınıflandırma

10 Puan

Oluşum kaynaklarına göre afetler doğa kaynaklı ve insan kaynaklı olarak ikiye ayrılır. Aşağıdaki başlıklara uygun **ikişer örnek** yazınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- a) **Doğa Kaynaklı Afetler:** Deprem, sel, heyelan, çığ, kuraklık veya volkanik patlama.
b) **İnsan Kaynaklı Afetler:** Hava kirliliği, nükleer/biyolojik kazalar, asit yağmuru veya terör saldırıları.

Baremi: Yazılan her doğru afet örneği 2.5 puan (Toplam 4 örnek = 10 Puan).

KAZANIM 5.1.2 3. Soru: Karma Kaynaklı Afetler

10 Puan

Bazı afetler hem doğa hem de insan kaynaklı değişkenlerin bir araya gelmesiyle oluşabilir. Ders kitabımızda belirtilen **orman yangınlarının yüzde kaçının insan, yüzde kaçının doğa kaynaklı** olduğunu belirtiniz.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Orman yangınlarının yaklaşık **%90'ı insan kaynaklı** (ihmal, dikkatsizlik, anız yakma vb.), **%10'u ise doğa kaynaklıdır** (yıldırım düşmesi, aşırı sıcak vb.).

Baremi: İnsan kaynaklı oran (%90) 5 p; doğa kaynaklı oran (%10) 5 p.

KAZANIM 5.1.3 4. Soru: Afet Yönetiminin Kapsamı

15 Puan

"Afet Yönetimi" nedir? Afet yönetiminin yalnızca afet gerçekleştikten sonraki yardım çalışmalarından ibaret olmadığını açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Afet öncesinde, afetin meydana geldiği sırada ve sonrasında yapılması gereken tüm çalışmaların planlanması ve organize edilmesine **afet yönetimi** denir. Yalnızca afet sonrası kurtarma veya yardım çalışmalarını değil; afet öncesi risk analizi, zarar azaltma, hazırlık ve erken uyarı süreçlerini de kapsar.

Baremi: Tanım 7.5 p; afet öncesi-sırası-sonrası bütünlüğünü açıklama 7.5 p.

KAZANIM 5.1.3 5. Soru: Afet Öncesi Bireysel Tedbirler**15 Puan**

Olası bir afetin yıkıcı etkilerini azaltmak için **evimizde veya sınıfımızda afet meydana gelmeden önce** alabileceğimiz **3 temel tedbiri** yazınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- Eşyaları Sabitlemek:** Ağır dolap, kitaplık ve devrilebilecek mobilyaları duvara sabitlemek.
- Afet Çantası Hazırlamak:** Su, ilk yardım malzemesi, düdük ve fener içeren afet çantası bulundurmak.
- Acil Durum Planı Yapmak:** Aile fertleriyle buluşma yeri ve güvenli tahliye planı belirlemek.

Baremi: Yazılan her geçerli önlem maddesi 5 puan (Toplam 3 madde = 15 Puan).

KAZANIM 5.1.3 6. Soru: Afet Yönetiminde Görevli Kuruluşlar**20 Puan**

Türkiye'de afet ve acil durum sürecinde aktif görev alan aşağıdaki iki kurumun açılımını ve temel görevlerini yazınız:

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

- a) AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı):** Türkiye'de afetlerin öncesinde, sırasında ve sonrasındaki tüm süreci koordine eden; arama-kurtarma, geçici barınma ve yardım çalışmalarını yöneten ana yetkili kuruluştur.
- b) UMKE (Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi):** Afet ve olağanüstü durumlarda olay yerinde yaralılara ilk tıbbi müdahaleyi yapan, medikal kurtarma ve acil sağlık desteği sağlayan uzman sağlık personelidir.

Baremi: AFAD açıklaması 10 p; UMKE açıklaması 10 p (Açılım ve temel görev dengeli puanlanır).

KAZANIM 5.1.3 7. Soru: Bilgi Kirliliği ve Resmî Kaynaklar**15 Puan**

Afet durumlarında sosyal medyada yer alan dedikodu ve söylentilere değil, AFAD ve valilik gibi **resmî makamların açıklamalarına güvenilmesinin önemi nedir?** Bilgi kirliliğinin yaratacağı zararları dikkate alarak açıklayınız.

ÖRNEK ÇÖZÜM & CEVAP:

Afet anında yayılan doğrulanmamış haberler (bilgi kirliliği); toplumda panik, korku, yanlış tahliye kararları ve kargaşaya sebep olarak can kaybına yol açabilir. AFAD, valilik gibi resmî makamların duyuruları ise teyitli, doğru ve güvenilir olduğu için ekiplerin koordinasyonunu kolaylaştırır ve hayat kurtarır.

Baremi: Bilgi kirliliğinin zararını belirtme 7.5 p; resmî bilgiye uymanın hayat kurtarıcı rolü 7.5 p.

MEB ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME KAZANIM & PUAN DAĞILIM TABLOSU

Soru No	Kazanım Açıklaması	Bilişsel Düzey	Puan Değeri
1. Soru	Afet ile ilgili temel kavramları (tehlike, risk) açıklar ve örneklendirir.	Kavrama / Analiz	15 Puan
2. Soru	Afetlere neden olabilecek doğa ve insan kaynaklı olayları sınıflandırır.	Sınıflandırma	10 Puan
3. Soru	Karma afetlerde insan ve doğa değişkenlerinin etkisini yorumlar.	Kavrama	10 Puan
4. Soru	Afet yönetiminin çok aşamalı (öncesi, sırası, sonrası) yapısını açıklar.	Açıklama	15 Puan
5. Soru	Birey ve aile düzeyinde afet öncesi risk azaltma adımlarını listeler.	Uygulama	15 Puan
6. Soru	Afet ve acil durum yönetimindeki yetkili kurumları (AFAD, UMKE) tanıır.	Bilgi / Tanıma	20 Puan
7. Soru	Kriz anında bilgi kirliliğinin sonuçlarını ve resmî duyuruların önemini analiz eder.	Değerlendirme	15 Puan
TOPLAM PUAN:			100 Puan